

مقاله پژوهشی

## روند اقدام به خودکشی و عوامل مرتبط با آن در شهرستان بجنورد از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰

سید حمید حسینی<sup>۱</sup>، مهدی طرسکی<sup>۲</sup>، رحمان اسعدی<sup>۳</sup>، رضوان رجب زاده<sup>۴</sup>، سید محمد علوی نیا<sup>۵</sup>، علی خاکشور<sup>۶\*</sup>

<sup>۱</sup> کارشناس ارشد آموزش بهداشت، عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران.  
<sup>۲</sup> کارشناس ارشد اقتصاد بهداشت، کارشناس EDC، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران.  
<sup>۳</sup> کارشناس اتاق عمل، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران.  
<sup>۴</sup> کارشناس بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران.  
<sup>۵</sup> دکتری اپیدمیولوژی، عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران.  
<sup>۶</sup> متخصص اطفال، مرکز تحقیقات اعتیاد و علوم رفتاری، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران.  
<sup>\*</sup> نویسنده مسئول: بجنورد، معاونت آموزشی دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی  
پست الکترونیک: dr.khakshour@yahoo.com

وصول: ۱۳۹۱/۱۰/۱۶ اصلاح: ۱۳۹۱/۱۲/۱ پذیرش: ۱۳۹۱/۱۲/۲۱

### چکیده

**زمینه و هدف:** خودکشی یکی از موضوعات مهم و دارای اولویت در بخش سلامت به شمار می آید و معلول فاکتورهای متعددی است که در جوامع مختلف متفاوت می باشد. سازمان جهانی بهداشت خودکشی را اقدامی آگاهانه و ارادی تعریف کرده است که در طی آن فرد با انجام اقداماتی مرگبار به دست خویش زندگیش را پایان می بخشد. از آنجا که خودکشی از مهمترین اورژانس های روانپزشکی محسوب می گردد و اهمیت آن روز به روز بیشتر می گردد. مطالعه حاضر با بررسی روند خودکشی و عوامل مرتبط با آن در شهرستان بجنورد صورت گرفت.

**مواد و روش کار:** مطالعه حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی بوده که در سال ۱۳۹۰ انجام شد و کلیه موارد اقدام به خودکشی طی سال های ۹۰-۸۵ مراجعه کننده به بیمارستان امام رضا (ع) شهرستان بجنورد به عنوان نمونه (۲۷۴۸ نفر) در نظر گرفته شدند. داده ها بوسیله چک لیست و از طریق پرونده های موجود در بیمارستان تکمیل گردید. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار آماری SPSS16 و آمار توصیفی و کای دو استفاده شد.

**یافته ها:** یافته های این مطالعه نشان داد که میانگین سنی افراد اقدام کننده به خودکشی  $23/44 \pm 11/66$  بود. میزان اقدام به خودکشی در زنان (۶۱/۷ درصد) و در مردان (۲۸/۳ درصد) بود. بیشترین اقدام به خودکشی بوسیله قرص (۸۷/۵ درصد) و سپس سم (۷/۴ درصد) بوده است. بیشترین و کمترین اقدام به خودکشی به ترتیب در بیکاران (۵۰/۴ درصد) و کارمندان (۲/۰ درصد) بود کمترین میزان خودکشی در فصل پاییز و بیشترین در فصل بهار بود. بین جنس، وضعیت تاهل، محل سکونت، تحصیلات با اقدام به خودکشی رابطه معنی دار آماری مشاهده شد ( $P < 0/05$ ).

**نتیجه گیری:** با توجه به میزان بالای اقدام به خودکشی در سنین جوانی و خصوصاً زنان پیشنهاد میگردد با برنامه ریزی دقیق توسط مسولین و خانواده ها و آموزش های لازم در این زمینه، گامی موثر در جهت رفع مشکلات این قشر آینده ساز برداشته شود.

**واژه های کلیدی:** اپیدمیولوژی، اقدام به خودکشی، عوامل مرتبط

### مقدمه

جوامع غربی، خودکشی یک عامل اتفاقی و سهوی تلقی نمی شود بلکه راهی برای خروج از مساله یا بحران است و اگر با موفقیت همراه باشد عمل مهلکی است که نشان

برآورد می شود که خودکشی تا سال ۲۰۲۰، دو درصد از بار بیماری ها را به خود اختصاص دهد [۱]. امروزه در

دهنده میل شخص برای مردن است [۲]. خودکشی مرگی است غیر اتفاقی که عمدتاً به دست خود شخص با هدف از بین بردن آگاهانه یا نیمه آگاهانه حاصل می شود. و این عمل سهوی و بی معنی نیست، بلکه می تواند با نیازهای برآورده نشده و احساس یاس و ناامیدی ارتباط داشته باشد [۳]. بر اساس تعریف سازمان جهانی بهداشت، اقدام به خودکشی عبارت است از عملی که در آن شخص عمداً و بدون مداخله دیگران رفتاری غیرعادی (مثل خود آسیب زنی یا خوردن یک ماده به میزان بیشتر از مقدار تجویز شده برای درمان) را انجام می دهد و هدف وی تحقق تغییرات مورد انتظار خود است [۴]. خودکشی ریشه در مسائل پیچیده رفتاری، بیولوژیک، اجتماعی، روانشناختی و اثرات متقابل آنها داشته و اطلاعات موجود در این زمینه محدود است [۵]. اقدام به خودکشی به علت پیامدهای اجتماعی، اقتصادی و روانی آن خسارات فراوانی را به جامعه تحمیل می کند [۶]. اهمیت روز افزون خودکشی باعث شده است که روز دهم سپتامبر توسط سازمان جهانی بهداشت به عنوان روز جهانی پیشگیری از خودکشی نام گرفته شود [۷]. از مهم ترین عوامل زمینه ساز اقدام به خودکشی می توان به بیماریهای جسمی مستعد کننده مانند کوشینگ، بیماری هانتینگتون، صرع، دمانس، ایدز، سرطانها، سندرم کلاین فیلتر، پورفیری، زخمهای پپتیک و سیروز، دیالیز و نارسایی مزمن کلیه، اختلالات روان پزشکی شامل اختلالات خلقی، ناامیدی، افسردگی و سابقه سوءاستفاده جنسی و فیزیکی، مذهب، استرس های روحی و مهاجرت، سن (بالای ۴۵ سال)، جنس (مذکر)، وضعیت تأهل (مجرد، مطلقه، بیوه)، شرایط جغرافیایی و زمانی و اقلیمی، وضعیت اشتغال و سابقه خانوادگی (آشفته یا متعارض) اشاره کرد، بطوریکه میزان خودکشی در بین افراد مجرد ۲ برابر افراد متأهل و در بین افراد مطلقه یا بیوه ۴ تا ۵ برابر بیشتر است. در بین شغل های مختلف، شغل های حرفه ای و پزشکان متخصص به نظر می رسد که خطر بالایی برای خودکشی دارند به طوریکه میزان خودکشی در پزشکان مونث بیشتر از سایر زنان می باشد و میزان خودکشی در زنان پزشک مجرد ۲/۵ برابر زنان مجرد در جمعیت عادی می باشد. تعصب مذهبی نیز می تواند به عنوان یک عامل بازدارنده در اقدام به خودکشی مطرح گردد [۸-۱۴].

میانگین نرخ خودکشی را در جهان ۱۴/۵ در صد هزار نفر برآورد کرده اند. لیتوانی با ۴۶ درصد هزار نفر، روسیه ۴۱ درصد هزار و کشورهای استقلال یافته شوروی سابق، سریلانکا، مجارستان رتبه های اول و آذربایجان، کویت و ارمنستان نرخ کمی را در آمار خودکشی جهان به خود اختصاص داده اند کارشناسان سازمان بهداشتی کشور، رتبه جهانی ایران را در خودکشی ۵۸ اعلام نموده اند، آمارهای بین المللی نیز نشان می دهد میزان خودکشی در ایران ۹ درصد هزار نفر بوده است. که در این میان ۶۵٪ مردان و ۳۵٪ از زنان خودکشی موفق داشته اند و ۱٪ کل مرگ و میرها را شامل شده است و همچنین بر اساس گزارشات آماری شایع ترین روش های اقدام به خودکشی در ایران به ترتیب ۴۲/۵ درصد از طریق حلق آویز کردن، ۳۰ درصد از طریق خود سوزی، ۱۳ درصد مسمومیت با مصرف قرص و مسموم بوده است. در استان های ایلام، بوشهر، خوزستان، کهگیلویه و بویر احمد، فارس و کرمان نرخ خودکشی زنان بالاتر از مردان است، پایین ترین میزان خودکشی در کرمانشاه بوده است در تهران نیز تعداد موارد خودکشی ثبت شده در آن نسبت به سایر استانها بیشتر است به طوری که آمارها نشان می دهد میل به خودکشی در تهران روزانه ۲۰ نفر است که حدود ۸ مورد از آنها منجر به فوت می گردد [۱۵]. خودکشی در بین همه طبقات مختلف جمعیتی رخ می دهد ولی زنان بیشتر از مردان اقدام به خودکشی می نمایند؛ اما اکثر آنها خودکشی ناموفق دارند که منجر به بستری شدن در بیمارستان می شود. در حالی که میزان خودکشی موفق انجام شده و منجر به مرگ در مردان بیشتر است [۱۶]. در صورتی که مردان بیش از زنان در خودکشی موفق می شوند [۱۸، ۱۷]. در بین مردان استان های همدان، لرستان و ایلام و در بین زنان استان های ایلام، کرمانشاه و لرستان بالاترین نرخ خودکشی را دارا می باشند [۱۹]. از لحاظ آماری مردان و زنان در به کار بردن شیوه های خودکشی با یکدیگر متفاوت عمل می کنند. مردان بیشتر از شیوه حلق آویز (۵۶ درصد) و زنان بیشتر از شیوه خودسوزی (۶۳/۴ درصد) استفاده کرده اند. [۱۹]. در مطالعه انجام شده در استان مرکزی میانگین سنی افراد اقدام کننده به خودکشی ۲۴/۹۵ بوده و ۶۰٪ از اقدام کنندگان به خودکشی مونث بوده اند [۲۰]. در مطالعه

امکان با صاحب یا خانواده این پرونده‌ها تماس تلفنی برقرار می‌نمودند و از این طریق اطلاعات مورد نیاز ثبت می‌گردید. اطلاعات جمع‌آوری شده پس از ورود به کامپیوتر توسط نرم‌افزار SPSS16 و با استفاده از جداول توزیع فراوانی، آمار توصیفی و آزمون آماری کای دو مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. سطح معنی‌دار بودن آزمون‌های آماری ۵ درصد در نظر گرفته شده است.

#### یافته‌ها

از ابتدای سال ۱۳۸۵ تا پایان سال ۱۳۹۰، ۲۷۴۸ نفر به دلیل اقدام به خودکشی، به بیمارستان امام رضا (ع) بجنورد ارجاع شده‌اند که از این تعداد (۳۸/۳) ۱۰۵۲ نفر مذکر و (۶۱/۷) ۱۶۹۶ نفر مونث بودند. میانگین سنی افراد اقدام‌کننده به خودکشی  $23/44 \pm 8/66$  سال، کمترین سن اقدام به خودکشی ۱۰ و بیشترین سن ۸۵ سال بود. ۴۷/۹ درصد اقدام‌کنندگان به خودکشی مجرد و فقط ۰/۲ درصد افراد مطلقه بودند. ۱۸/۸ درصد نمونه‌های مورد مطالعه بیسواد و ۱۱/۷ درصد در مدرک تحصیلی دانشگاهی بودند. ۵۰/۴ درصد افراد بیکار، ۱۸/۶ درصد دارای شغل آزاد، ۲ درصد کارمند، ۲/۲ درصد کارگر و ۲۶/۸ درصد دارای سایر شغل‌ها بودند. بیشترین اقدام به خودکشی در فصل بهار و کمترین در فصل پاییز بود. ۶۵/۶ درصد نمونه‌ها در شهر و ۳۴/۴ درصد در روستا سکونت داشتند. بیشتر افراد اقدام به خودکشی از روش‌های قرص (۸۷/۵ درصد) و سم (۷/۴ درصد) جهت وسیله اقدام به خودکشی استفاده نموده‌اند. ۹۸/۷ درصد موارد اقدام به خودکشی ناموفق بوده‌اند. ۶/۸ درصد موارد اقدام به خودکشی در سال ۱۳۸۵، ۱۲/۷ درصد در سال ۱۳۸۶، ۸/۹ درصد در سال ۱۳۸۷، ۲۱/۸ درصد در سال ۱۳۸۸، ۱۸/۳ درصد در سال ۱۳۸۹ و ۳۱/۶ درصد در سال ۱۳۹۰ اتفاق افتاده بود. بیشترین میزان اقدام به خودکشی افراد متاهل مورد بررسی در سال ۱۳۹۰ (۳۱ درصد) و افراد غیر متاهل (۲۸/۴ درصد) در سال ۱۳۸۸ رخ داده است. ۳۰/۹ درصد افراد متاهل مورد بررسی در تابستان و ۱۷/۸ درصد در پاییز اقدام به خودکشی نموده بودند. ۳۱/۹ افراد غیر متاهل مورد بررسی در بهار و ۱۸ درصد در پاییز اقدام به خودکشی نموده‌اند و در کل ۳۰/۴ درصد کل اقدام‌کنندگان به خودکشی در بهار و ۱۷/۹ درصد در پاییز رخ داده بود.

محمدی و همکاران نیز ۶۹/۱ درصد اقدام‌کنندگان به خودکشی مونث و بیشترین میزان خودکشی در محدوده سنی ۲۵-۱۶ سال بوده است [۲۱]. در مطالعه انجام شده در استان ایلام، خودکشی شیوع روز افزونی داشته است به طوری که از میزان ۲ نفر در هر صد هزار نفر در سال ۱۳۸۶ به میزان ۶۳ نفر در هر صد هزار نفر در سال ۱۳۷۳ رسیده است [۲۲]. در مطالعه جیرفت نیز ۴۳ درصد از اقدام‌کنندگان به خودکشی ۱۹ یا ۲۰ ساله بوده‌اند و ۵۲ درصد در گروه سنی ۳۹-۲۰ سال قرار داشته‌اند [۲۳]. بنابر این از آنجائی که اقدام به خودکشی متأثر از عوامل مختلفی از جمله اجتماعی، محیطی، فرهنگی و منطقه‌ای است [۲۴] و با توجه به اینکه گردآوری اطلاعات دقیق در باره نرخ اقدام به خودکشی ضروری به نظر می‌رسد لذا این مطالعه به منظور تعیین ویژگی‌های اپیدمیولوژیک و جمعیت‌شناختی اقدام‌کنندگان به خودکشی و بررسی برخی عوامل مؤثر بر آن و ارائه راهکارهای مناسب برای سیستم بهداشتی و درمانی در جهت پیشگیری و درمان بهتر این افراد انجام شده است انجام گرفت.

#### روش کار

این مطالعه یک بررسی توصیفی - تحلیلی است که به صورت مقطعی بر روی تمام موارد اقدام‌کننده به خودکشی ارجاع شده به بیمارستان‌های امام رضا (ع) بجنورد از ابتدای سال ۱۳۸۵ الی سال ۱۳۹۰ انجام شده است. حجم نمونه شامل تمام افراد اقدام‌کننده به خودکشی ارجاع شده به بیمارستان‌های فوق در فاصله زمانی ۵ ساله بوده است (۲۷۴۸ نفر) با توجه به اینکه مطالعه در یک دوره زمانی انجام شده است، نمونه‌گیری به صورت سرشماری انجام شد و داده‌ها از طریق ثبت وقایع جاری جمع‌آوری شدند. جهت جمع‌آوری اطلاعات از چک لیست حاوی متغیرهای جنس، محل زندگی، سن، وضعیت ازدواج، میزان تحصیلات، وضعیت اشتغال، سال خودکشی، فصل خودکشی، نتیجه خودکشی، نحوه اقدام به خودکشی، بوده است، استفاده شد. چک لیست‌ها بر اساس مطالعه پرونده‌های خودکشی و اقدام به خودکشی موجود در بیمارستان امام رضا (ع) بجنورد تکمیل گردید. به منظور رفع مشکل ناقص بودن اطلاعات برخی از پرونده‌های مورد بررسی، کارشناسان آموزش دیده‌ای تا جای

جدول ۱: توزیع فراوانی افراد اقدام کننده به خودکشی بر اساس متغیرهای جنس، تاهل، تحصیلات، محل سکونت، فصل خودکشی، نتیجه خودکشی و وسیله خودکشی

متغیرها	تعداد (درصد)	کل
جنس	مرد	۲۷۴۸
	زن	۱۶۹۶(۶۱/۷)
وضعیت تاهل	متاهل	۲۷۴۸
	مجرد	۱۴۲۳(۵۱/۸)
	مطلقه	۱۳۱۶(۴۷/۹)
	متارکه	۶(۰/۲)
		۳(۰/۱)
تحصیلات	بیسواد	۲۷۴۸
	راهنمایی	۵۱۶(۱۸/۸)
	متوسطه	۹۰۱(۳۲/۸)
	عالی	۱۰۱۰(۳۶/۸)
		۳۲۱(۱۱/۷)
محل سکونت	شهر	۲۶۹۸
	روستا	۱۷۶۹(۶۵/۶)
		۹۲۹(۳۴/۴)
فصل خودکشی	بهار	۲۷۴۸
	تابستان	۸۰۹(۲۹/۴)
	پاییز	۷۴۴(۲۷/۱)
	زمستان	۵۲۰(۱۸/۹)
		۶۷۵(۲۴/۶)
نتیجه خودکشی	موفق	۲۷۴۸
	ناموفق	۳۷(۱/۳)
		۲۷۱۱(۹۸/۷)
وسيله خودکشی	قرص	۲۷۶۱
	سم	۲۴۱۵(۸۷/۵)
	مواد مخدر	۲۰۵(۷/۴)
	خودزنی	۶۴(۲/۳)
	گاز گرفتگی	۲۸(۱/۰)
	حلق آویز	۲۶(۰/۹)
	الکل	۹(۰/۳)
	مواد شوینده	۷(۰/۳)
	سقوط	۵(۰/۲)
		۲(۰/۱)

داری بین جنس و نتیجه خودکشی وجود دارد(۰/۰۴۷) = P. ۸۵/۲ درصد نمونه های مورد مطالعه جنس مذکر از قرص و ۸/۱ درصد از سم و در جنس مونث ۸۸/۷ درصد از قرص و ۷/۱ درصد از روش سم به عنوان روش اقدام به

۱/۹ درصد افراد اقدام به خودکشی جنس مذکر خودکشی موفق و ۹۸/۱ درصد خودکشی ناموفق داشته اند در صورتی که در جنس مونث ۱ درصد خودکشی ها موفق و ۹۹ درصد ناموفق بود و این نتایج نشان می دهد رابطه آماری معنی

جدول ۲: رابطه بین جنس اقدام کنندگان به خودکشی با نتیجه خودکشی

p-value	نتیجه خودکشی			متغیرها
	جمع	ناموفق	موفق	
	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	
Df= ۱	۱۰۵۲ (۱۰۰)	۱۰۳۲ (۹۸/۱)	۲۰ (۱/۹)	جنس
P= ۰/۱۴۷	۱۶۹۶ (۱۰۰)	۱۶۷۹ (۹۹/۰)	۱۷ (۱/۰)	مرد
	۲۷۴۸ (۱۰۰)	۲۷۰۸ (۹۸/۷)	۳۷ (۱/۳)	زن
				جمع

جدول ۳: رابطه بین محل سکونت، تحصیلات و جنسیت با روش اقدام به خودکشی

p-value	روش اقدام به خودکشی				متغیرها
	جمع	سایر روشها	سم	قرص	
	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	
Df= ۲	۱۷۶۹ (۱۰۰)	۹۴ (۵/۳)	۱۰۲ (۵/۸)	۱۵۷۳ (۸۸/۹)	شهر
P<۰/۰۰۱	۹۲۹ (۱۰۰)	۴۱ (۴/۴)	۱۰۱ (۱۰/۹)	۷۸۷ (۸۴/۷)	روستا
	۲۶۹۸ (۱۰۰)	۱۳۵ (۵/۰)	۲۰۳ (۷/۵)	۲۳۶۰ (۸۷/۵)	جمع
	۲۷۸ (۱۰۰)	۱۴ (۵/۰)	۳۵ (۱۲/۶)	۲۲۹ (۸۲/۴)	بیسواد
Df= ۶	۴۸۵ (۱۰۰)	۷ (۱/۴)	۳۶ (۷/۴)	۴۴۲ (۹۱/۱)	راهنمایی
P=۰/۰۰۹	۵۴۳ (۱۰۰)	۱۷ (۳/۱)	۴۲ (۷/۷)	۴۸۴ (۸۹/۱)	متوسطه
	۱۷۲ (۱۰۰)	۴ (۲/۳)	۱۲ (۷/۰)	۱۵۶ (۹۰/۷)	عالی
	۱۴۷۸ (۱۰۰)	۴۲ (۲/۸)	۱۲۵ (۸/۵)	۱۳۱۱ (۸۸/۷)	جمع
P=۰/۰۰۹	۱۰۵۲ (۱۰۰)	۷۰ (۶/۷)	۸۵ (۸/۱)	۸۶۵ (۸۵/۲)	مرد
Df=۲	۱۶۹۶ (۱۰۰)	۷۱ (۴/۲)	۱۲۰ (۷/۱)	۱۵۰۱ (۸۸/۷)	زن
	۲۷۴۸ (۱۰۰)	۱۴۱ (۵/۱)	۲۰۵ (۷/۵)	۲۳۹۶ (۸۷/۴)	جمع

استفاده نمودند درحالیکه ۹۰/۷ افرادی که دارای تحصیلات دانشگاهی بودند از قرص و ۷ درصد از سم استفاده نمودند. رابطه آماری معنی داری بین تحصیلات و روش اقدام به خودکشی وجود دارد ( $P=۰/۰۰۹$ ) (جدول ۳). بیشترین میزان اقدام به خودکشی در افراد بیسواد و با تحصیلات عالی مورد بررسی در سال ۱۳۸۸ به ترتیب ۲۸/۸ و ۲۷/۹ درصد و افراد با تحصیلات راهنمایی و دبیرستانی مورد بررسی در سال ۱۳۹۰ به ترتیب ۲۸/۷ و ۳۹/۵ درصد بوده است اختلاف آماری معنی داری بین سال اقدام به خودکشی، محل سکونت، تحصیلات و جنسیت و اقدام به خودکشی وجود دارد (جدول ۴ و ۵).

خودکشی استفاده نمودند. اختلاف آماری معنی داری بین جنس و روش اقدام به خودکشی دیده می شود ( $P=۰/۰۰۹$ ) (جدول ۲). ۸۸/۹ درصد نمونه های مورد مطالعه که در سطح شهر سکونت داشتند از قرص و ۵/۸ درصد از سم جهت اقدام به خودکشی استفاده نمودند در حالیکه ۸۴/۷ درصد نمونه هایی که در سطح روستا سکونت داشتند از قرص و ۱۰/۹ درصد از سم جهت روش اقدام به خودکشی استفاده نموده اند. رابطه آماری معنی داری بین محل سکونت و روش اقدام به خودکشی دیده می شود. ( $P<۰/۰۰۱$ ). ۸۲/۴ درصد نمونه ها که بیسواد بودند از قرص و ۱۲/۶ درصد از سم جهت وسیله اقدام به خودکشی

جدول ۴: رابطه بین محل سکونت، تحصیلات و جنسیت با اقدام به خودکشی

p-value	اقدام به خودکشی		متغیرها
	تعداد(درصد)		
Df= ۲	(۶۵/۵۷)۱۷۶۹	شهر	محل سکونت
P=۰/۰۰۷	(۳۴/۴۳) ۹۲۹	روستا	
Df= ۶	(۱۹/۸)۲۷۸	بیسواد	تحصیلات
P=۰/۰۰۳	(۸۱/۲)۱۲۰۱	باسواد	
Df= ۴	۱۰۲۳(۵۰/۸)	متاهل	وضعیت تاهل
P<۰/۰۰۱	۹۵۲(۴۹/۲)	مجرد، مطلقه و متارکه	

جدول ۵: رابطه بین اقدام به خودکشی و سال اقدام به خودکشی

p-value	سال اقدام به خودکشی						متغیر اقدام به خودکشی
	۱۳۹۰	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	
Df= ۶	تعداد (درصد)	تعداد	تعداد	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	۱۰۰ (۶/۸)
P<۰/۰۰۱	(۳۱/۶) ۴۶۸	(۱۸/۳) ۲۷۰	(۲۱/۸) ۳۲۲	(۸/۹) ۱۳۱	(۱۲/۷) ۱۸۸	(۶/۸) ۱۰۰	

## بحث

در شهرستان بجنورد همانند سایر مناطق کشور خودکشی یک مسأله مهم بهداشت عمومی می باشد نتایج مطالعه حاکی از روند افزایشی غیر یکنواخت اقدام به خودکشی و جوان بودن اقدام کنندگان به خودکشی در شهر بجنورد می باشد. نتایج نشان می دهد که میزان اقدام به خودکشی در زنها ۱/۶۱ برابر اقدام به خودکشی در مردان بوده است. بین اقدام به خودکشی در مرد ها و مرگ رابطه معناداری آماری مشاهده گردید ( $P=0/047$ ). بطور مشابه در مطالعه رفیعی و سیفی ۶۰ درصد و نیز در مطالعه محمدی و همکاران ۶۹/۱ درصد اقدام کنندگان به خودکشی مونث بودند [۲۱،۲۰]. بر طبق آمار جهانی زنان سه برابر بیشتر از مردان اقدام به خودکشی می کنند. زنان با توجه به مشکلات زیادی که دارند و آسیب پذیری زنان که آنها را بیش از پیش در برابر مشکلات ضعیف کرده و همچنین خشونت مردان نسبت به زنان و تجاوزهای جنسی که ممکن است به بعضی از زنان بشود و در مواردی هم آگاهی نداشتن زنان نسبت به حقوق خود، در موقع برخورد با مشکلات اقدام به خودکشی می کنند. در برخی موارد آنها از خودکشی به عنوان یک وسیله برای اعتراض علیه مشکلاتی استفاده می کنند. اما هدف مردان از اقدام به خودکشی، پایان دادن به زندگی خود می باشد و به خودکشی به عنوان وسیله ی برای اعتراض به وضع موجود نمی نگرند. میانگین سنی افراد اقدام کننده در مطالعه نشاندهنده جوان بودن این افراد می باشد و با اکثر مطالعات انجام شده در کشور هماهنگی دارد [۲۶-۲۰]. به عبارتی بیشترین شیوع این پدیده در کشور ما در دهه های سوم و چهارم زندگی رخ می دهد، در حالی که آمار جهانی خود کشی بیانگر وفور بیشتر این پدیده در دهه پنجم زندگی در مردان و دهه ششم در زنان بوده است این مشکل می تواند ناشی از ناهنجاری های اجتماعی، فرهنگی، خانوادگی و اقتصادی باشد. یافته ها گویای این موضوع است که ۸۷/۴ درصد از افراد مورد مطالعه با استفاده از قرص اقدام به خودکشی نموده اند که مشابه نتایج مطالعه قانودی و همکاران [۲۶] و مطالعه رفیعی و سیفی [۲۱،۲۰] می باشد. از لحاظ آماری مردان و زنان در به کار بردن شیوه ها ی خودکشی با یکدیگر متفاوت عمل می کنند. بطور کلی شایع ترین شیوه خودکشی در

کشور داروها و مسمومیت دارویی می باشد. شایع بودن خودکشی با دارو می تواند به علت در دسترس بودن داروها، آشنا بودن با داروهای گوناگون و بی درد بودن این روش باشد هرچند در گذشته روش حلق آویز کردن شایع بوده است. همچنین نتایج مطالعه نشاندهنده ی رابطه معنا دار آماری بین جنسیت، تحصیلات و محل سکونت با روش اقدام به خودکشی می باشد بطوری که اقدام به خودکشی در زنان نسبت به مردان، تحصیل کرده ها در مقایسه با بیسوادان و شهری ها در مقایسه با روستاییان بیشتر از قرص استفاده نموده اند. سهولت در دسترسی به قرص ها برای این افراد می تواند از دلایل این رابطه باشد با عین حال بدلیل اینکه در مطالعات در دسترس انجام شده توسط سایر محققین، به این موضوع پرداخته نشده است لذا لازم است مطالعات بیشتری در جهت معنادار بودن واقعی این روابط و چرایی آن پرداخته شود. در مورد شیوع بیشتر اقدام به خودکشی در بین ساکنین شهر و معنادار بودن رابطه آماری طبق نتایج این مطالعه می توان به محیط پراسترس زای زندگی در شهر نسبت به روستا اشاره نمود. البته اختلاف فراوانی نسبی این متغیر در این مطالعه خیلی زیاد نیست. مطالعات مشابه جمشید زاده و ظهور به ترتیب نشان دادند که اقدام به خودکشی در ساکنین شهرها و محصلین بیشتر می باشد [۲۳،۲۲] همچنین در مطالعه انجام شده در کرمان ۸۳٪ افراد باسواد بودند [۲۷]. برای این موضوع بطور عینی نمی شود دلیلی ذکر نمود بلکه نیاز به مطالعات جداگانه در مورد چرایی شیوع بیشتر این پدیده در بین باسوادان می باشد. طبق نتایج مطالعه پدیده اقدام به خودکشی در بین متاهلین بیشتر از مجردین (ازدواج نکرده، متارکه و مطلقه) بوده است همچنین بین متاهل بودن و اقدام به خودکشی در طول سال های مورد مطالعه رابطه معنادار مثبت آماری پیدا شد که این نتیجه با مطالعات قانودی [۲۶] و بخشا [۲۵] و مطالعات انجام شده در ایتالیا و کانادا [۲۹،۲۸] مغایرت دارد بطوری که این مطالعات نشان دادند میزان خود کشی در مجردها بیشتر و معنادار می باشد. این می تواند به دلیل بد تر شدن شرایط اقتصادی و اعتقادی خانواده ها در طول این سال ها باشد. در اکثر مطالعات مشابه انجام شده در بخش های مختلف کشور، بیکاری یکی از ریسک فاکتورهای خودکشی معرفی شده

بیمارستان امام رضا(ع) که ما را در انجام این تحقیق یاری نمودند تقدیر و تشکر می گردد.

## References

1. L'iv Com Srl, Villars-sous-yens. Public health action for the prevention of suicide, a framework, WHO:2012
2. Kaplan HI, Sadock BJ. Comprehensive text book of psychiatry. 6th ed. Baltimore: Williams and Wilkins; 1995
3. Sadock BJ, Sadock VA. Comprehensive textbook of psychiatry. 8th ed. Vol 2. Philadelphia: Lippincott Williams and Wilkins, 2005.
4. ner S, Yenilmez C, Ayranci U, Gunay Y, Ozdamar K. Sexual differences in the completed suicides in Turkey. *European Psychiatry* 2007; 22:223-228.
5. Guaiana G, D'Avanzo B, Barbui C. Update of suicide trends in Italy from 1986 to 1996. *Soc Psychiatry sychiatr Epidemiol* 2002; 37(6): 267-70.
6. Mousavi F, Shah Mohammadi D, Kaffashi A. Epidemiological survey of suicide in rural areas. *Iran J Psychiatry Clin Psychol* 2000; 20: 10-4. [Article in Persian]
7. Memari A, Ramim T, Amirmoradi F, Khosravi Kh, Godarzi Z. [Causes of suicide in married women]. *Hayat*. 2006;12(1):47-53. [Article in Persian]
8. Kaplan H, Sadock B. Pocket hand books of clinical psychiatry. 3rd ed. Lippincott: Willams and Wilkins; 2001, P.262
9. laghehbandan R, Gates KD, MacDonald D. Suicide attempts and associated factors in Newfoundland and Labrador, 1998- 2000. *Can J Psychiatry* 2005; 50: 762-8.
10. Conner KR, Beautrais AL, Conwell Y. Risk factors for suicide and medically serious suicide attempts among alcoholics: analyses of Canterbury Suicide Project data. *J Stud Alcohol* 2003; 64: 551-4.
11. Helia H, Heikkinen ME, Isometsa ET, Henriksson MM, Marttunen MJ, Lonnqvist JK. Life events and completed suicide in chizophrenia: a comparison of suicide victims with and without schizophrenia. *Schizophrenic Bull* 1999; 25: 519- 31.
12. Ponizovsky AM, Ritzer MS. Suicide ideation among recent immigrants to Israel from the former Soviet Union: an epidemiological survey of prevalence and risk factors. *Suicide Life Threat Behave* 1999; 29: 376-92.
13. Sadock B, Psychiatric Emergencies in Sadock B, Sadock V, Ruiz P. Kaplan and Sadocks

است که با نتایج این مطالعه همخوانی دارد بطوری که سالاری و همکاران در مطالعه ای که به بررسی میزان و عوامل موثر بر رخداد خودکشی در استان آذربایجان غربی پرداختند نشان دادند رابطه بین وضعیت اشتغال و اقدام به خودکشی معنا دار می باشد [۳۰] همچنین در دو مطالعه مشابه قلعه ایها و محمدی به ترتیب در همدان و نیشابور پی به وجود این رابطه ی آماری معنادار بین این دو متغیر بردند [۳۱ و ۲۱]. گلدنر میشائیل ۱ در مطالعه خود نشان داد که افراد بیکار در معرض خطر اقدام به خودکشی می باشند [۳۲] همچنین یاماساکی ۲ رابطه مثبت و مشخص بین بیکاری و میزان خودکشی را در بررسی های خود مشاهده نمود [۳۳]. در این مطالعه بیشترین و کمترین اقدام به خودکشی به ترتیب در بیکاران (۵۰/۴ درصد) و کارمندان (۲/۰ درصد) بود. نتایج مطالعه حاکی از روند افزایشی و معنادار آماری خودکشی در طول سالهای اخیر در شهر بجنورد می باشد که این روند همسو با نتایج مطالعات انجام شده در سایر مناطق کشور طی دو دهه اخیر است [۳۵،۳۴].

## نتیجه گیری

طبق این مطالعه جوانان، بیکاران، شهری ها، زنان و محصلین از جمله افراد در معرض خطر اقدام به خودکشی می باشند بنابراین برای کاهش این امر توجه بیشتر مسئولین و کارشناسان مراکز بهداشتی و درمانی به مباحث خودکشی در قالب بخش بهداشت روان، کاهش نرخ بیکاری و ایجاد موقعیت کاری خصوصاً برای جوانان، تبلیغات اسلامی و مذهبی خصوصاً احداث مساجد بیشتر در سطح شهر، توجه بیشتر به مشاوره های تحصیلی و شیوه های زندگی برای دانشجویان و دانش آموزان در دانشگاه ها و مدارس و برگزاری جلسات بهداشت روان و شیوه های زندگی برای خانواده ها را می طلبد.

## تشکر و قدر دانی

این مقاله حاصل انجام طرحی تحقیقاتی مصوب معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی است که با حمایت مالی آن معاونت انجام شده است. بدین وسیله از همکاری و مساعدت معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، مسئولین و کارکنان

<sup>1</sup> - Gelder Michael

<sup>2</sup> - Yamasaki

25. Bakhsha F, Behnampour N, Charkazi A, The prevalence of attempted suicide in Golestan province, North of Iran during 2003-07, *Journal of Gorgan University of Medical Sciences*; 13(2), 2011. [Article in Persian]
26. Ghaedi H, Mohammadi Baghmollaei M, Hashemi SM, Saniei F, Hoseini Y, Jabbarnejad A, Epidemiological Study of Suicide Attempt in Dashtestan Region in 2004, *Dena Quarterly*; 1(3), 2007. [Article in Persian]
27. Yasami MT, Sabahi AR, Mir Hashemi SM, Seifi Sh, Azar Keyvan P, Taheri MH, Epidemiological survey of suicide through the Forensic Medical Center in the province of Kerman, *Thought and Behavior in Clinical Psychology*; 7(4), 2002. [Article in Persian]
28. Scocco P, de Girolamo G, Vilagut G, Alonso J. Prevalence of suicide ideation, plans, and attempts and related risk factors in Italy: results from the European Study on the Epidemiology of Mental Disorders--World Mental Health study. *Compr Psychiatry*. 2008 Jan-Feb; 49(1):13-21.
29. Kopjar B, Dieserud G, Wiik J. [Deliberate self-poisonings treated in hospitals]. *Tidsskr Nor Laegeforen*. 2005 Jun; 125(13):1798-800. [Article in Norwegian]
30. Salary lak Sh, Entezar Mahdi R, Survey of influencing factors and the incidence of suicide within a year in West Azerbaijan Province. *Journal of Urmia University of Medical Sciences*; 17(2), 2006.
31. A. Ghaleiha, F. Behroozi Fard, Epidemiologic Survey of Suicide Attempters Hospitalized in Hamadan Sina Hospital in 2001-2002, *Journal of Hamadan University of Medical Sciences*; 13(4), 2007. [Article in Persian]
32. Gelder Michael G, Lopez Ibor J, Andreasen N. *Oxford textbook of psychiatry*. Oxford: Oxford University press, 2001
33. Yamasaki A, Morgenthaler A, Kaneko Y, Shirakawa T. Trends and monthly Variations in the historical record of suicide in Japan 1976-1994. *Psychol Rep* 2004 Apr; 94(2):607-12
34. Taziki MH, Taziki SA, Semnani SH, Rajaei S, Golalipour MJ, Ezad KH, et al. [Epidemiological survey of suicide in Golestan province in the North of Iran (2003)]. *J Mazandaran Univ Med Sci*. 2007 Jan; 16(55):72-7. [Article in Persian]
35. Zarghami M, Khalilian AR. [Epidemiology of committing suicide in Kordkouy]. *Pejouhandeh*. 2003-2004; 8(5):361-70. [Article in Persian]
- Comprehensive Textbook of Psychiatry. Vol 2; 9th ed; Lippincott Williams & Wilkins. 2009:2717-2745.
14. Spirito A, Boerger J, Donaldson D. Adolescent Suicide Attempters: Post-Attempt Course and Implications for Treatment, *Clin Psychology and Psychotherapy* 17th ed. 2001: 161- 173
15. Rezaeian M, Comparing the Statistics of Iranian Ministry of Health with Data of Iranian Statistical Center Regarding Recorded Suicidal Cases in Iran, *Journal of Health System Research*; 8(7), 2012. [Article in Persian]
16. Lyon D.: Using an Interview Guide to Assess Suicidal Identification. *nurse practitioner*, 2002, 22(8):26-29.
17. Khazaei H, Parvizi Fard AA. Demographic characteristics and mental state evaluation of attempted suicide victims in Tabriz in 2001. *Behbood, the Scientific Quarterly* 2003; 18: 42-51.
18. Nojomi M, Malakouti SK, Bolhari J, Posht Mashadi M, Asghar Zadeh AS. Predicting Factors of Suicide Attempts in Karaj General Population. *Quarterly Journal of Andeesheh Va Raftar* 2007; 3: 219-26
19. Moradi S, Khademi A. [Evaluation of suicides resulting in death in Iran, comparing with the world rates]. *Sci J Forensic Med*. 2002; 8(27):16-21. [Article in Persian]
20. Rafiei M, Seyfi A, The Epidemiologic Study of Suicide Attempt Referred to Hospitals of University of Medical Sciences in Markazi-Province from 1384 to 2007, *Iranian Journal of Epidemiology*; 4(3), 2008. [Article in Persian]
21. Gh. Mohammady, A. Saadaty, Survey of Epidemiology and Etiology of Suicidal Attempt and Relation to Sociodemographic Factors in the Adminstrated Emergency Unit Central Hospital of Neishabur in 2003, *Journal of Mental Health*; 6(24-25), 2004. [Article in Persian]
22. Jamshidzade FL, Rafie H, Yasami MT, Rahimi SAS, Azam k, Suicide trend in Ilam province: 1995-2002, social welfare *Quarterly*; 3(12), 2004. [Article in Persian]
23. Zohour AR, Torabi M, Pasandeh H, Epidemiology of suicide in referring to emergency center of Jiroft of Kerman, *Journal of Kerman University of Medical Sciences*; 7(1), 2001. [Article in Persian]
24. Wang D, Wang YT, Wang XY. Suicide in three ethnic group in Huhhot, Inner Mongolia. *Crisis* 1997; 18: 112-14.

## Original Article

## Trend of attempted suicide and its related factors in Bojnurd city 2006 -2011

Hossini SH<sup>1</sup>, Toroski M<sup>2</sup>, Asadi R<sup>3</sup>, Rajabzadeh R<sup>4</sup>, Alavinia SM<sup>5</sup>, Khakshor A<sup>6\*</sup>

<sup>1</sup> M.Sc of Health Science, North Khorasan University of Medical Sciences, Bojnurd, Iran.

<sup>2</sup> M.Sc of Health Economics , North Khorasan University of Medical Sciences, Bojnurd, Iran

<sup>3</sup> B.Sc of Operating Room, North Khorasan University of Medical Sciences, Bojnurd, Iran

<sup>4</sup> B.Sc of Health Science, North Khorasan University of Medical Sciences, Bojnurd, Iran

<sup>5</sup> PhD Epidemiology , North Khorasan University of Medical Sciences, Bojnurd, Iran

<sup>6</sup> Assistant Professor of Pediatrics, Addiction and Behavioral Science Research Center North Khorasan University of Medical Sciences, Bojnurd, Iran

**\*Corresponding Author:**

North Khorasan University of Medical Sciences, Addiction and Behavioral Science Research Center

Email:

Dr.khakshour@yahoo.com

---

### Abstract

**Background & Objective:** Suicide as a major health problem is a priority in health system, caused by different risk factors that differ in each society. Base on definition of world health organization suicide is a conscious act that the person try to end his/her life with lethal action. Since suicide is the most important psychological emergency, this study aimed to assess the suicide trend and its related factor in Bojnurd.

**Material & Methods:** study population consisted of all attempted suicide who admitted to the Emam reza hospital (2748-person) from 2006 until 2011. We used data from the hospital records and a check list was filled for each case. Descriptive statistics and chi square test were calculated using SPSS version 16.

**Results:** mean age of the study population was  $23.44 \pm 8.66$ . Suicide rate were 67.1 and 38.3 percent in women and men respectively. Most suicide was done by pills (87.5%) and after that by poison (7.4%). Most suicide was occurred in unemployed people (50.4%) and fewer rates were observed in civil servants (2%). In regard to season, the lowest has occurred in spring and the highest in autumn. Sex, marital status, and education were significantly correlated with suicide ( $P$ -value<0.05).

**Conclusion:** since the suicide was high among youth and women the precise training program should be designed for families by health policy makers to solve the problem of this group of people.

**Key words:** Epidemiology, Attempted suicide, related factors

---

**Submitted:**5 Jan 2013

**Revised:**19 Feb 2013

**Accepted:**11 Mar 2013